

לומדים להצליח

חוברת עזר - מיומנויות למידה

(שלב 4 - קובץ דוגמה)

www.lomdimzipi.com

לומדים להצליח

חוברת עזר: מיומנויות למידה

שם:	_____
כיתה:	_____
בית הספר:	_____

השלב הרביעי
ציפי משולם

תוכן העניינים

5	הבנת הנקרא
6	דיאלוג עם טקסט
6	שחרור חסמי קריאה
6	שחרור מילים לא-מוכרות
7	ידידות שנפסקה
9	שחרור מאזכרים
11	תהליך היווצרות רעידת אדמה
13	הסוס המנודה
15	שחרור מילות קישור
20	הצוללת
21	שחרור סימני פיסוק
24	צחק - והעולם יצחק איתך
26	סיכום: דיאלוג עם טקסט - שחרור חסמי קריאה
27	בשדה התעופה לא האמינו לנו
30	רצף אירועים
30	העלבון / חגית אהרונוף
34	טקסט מידעי: פסקות
37	דורסי הלילה
39	לגו
42	שאלת שאלות
42	סוגי שאלות
43	שאלות איתור מידע
44	שאלות ארגון מידע
48	לא דובים ולא יער
53	חצי מיליארד ציפורים אינן טועות
57	המשימה: חילוץ חיות - הצלת העולם - קרנף
61	האקליפטוס

66	מה בין עובדה, השערה ודעה?
67	על מה אנחנו עומדים לקרוא
70	כמו היפופוטם
75	טקסט רב-היצגי
76	איך כותבים בחלל
81	טקסט מידעי: היסוד המארגן
84	אאוריקה
88	אסון אקולוגי בהר הגבוה בישראל - הבריחה מהחרמון
91	המים שלנו
93	סיכום: יסוד מארגן של טקסט מידעי
94	יום הולדת - לא רק אצלנו
100	הסקת היסקים ומסקנות
101	הטובים נגד הרעים / טלילה נבון
104	הפוליגרף - מכונת אמת / יהודה כהן
108	אגרוף - "ספורט" מסוכן
112	טקסט סיפורי: הבנת המשמעות הסמויה
113	הכול בגלל מסמר קטן
116	העופר המסכן / עודד בורלא
118	מהו רווח יקר / אליהו אגסי
120	כתיבת תשובת נימוק - הבעת עמדה
127	אפיון דמות
128	ברוגז / עמוס לוין
137	טקסט מידעי: מיזוג טקסטים
137	כיצד משווים בין טקסטים?
138	חצב, החצב
141	כיצד כותבים קטע ממזג?
142	אריה, האריה

שחרור מילות קישור

למילות קישור שני תפקידים חשובים:

א. לשפר את הבנת הנקרא;

ב. לשמור על רצף ועל לכידות בין המשפטים ובטקסט כולו.

כדי לנצל את יתרונות מילות הקישור עלינו לא רק לזהות או להכיר את מילות הקישור, אלא לדעת מה תפקידן ולהשתמש בהן במהלך ההבעה בכתב בכל המקצועות.

דוגמאות

☆ (1) יעל ביקשה ממני שלא אספר את הסוד, אבל...

(2) יעל ביקשה ממני שלא אספר את הסוד, לכן...

באיזה משפט אתם מבינים שסיפרתי את הסוד של יעל? _____

המילה "אבל" מציינת ניגוד: משהו קרה בניגוד למשהו אחר, בניגוד למצופה.

המילה "לכן" מציינת תוצאה: משהו קרה בגלל משהו אחר, בהתאם למצופה.

☆ (1) לא אכלתי תפוח, אלא בננה.

(2) לא אכלתי רק תפוח, אלא גם בננה.

באיזה משפט אתם מבינים שאכלתי גם תפוח וגם בננה? _____

הצירוף "לא... אלא" מציין ניגוד.

הצירוף "לא רק... אלא גם..." מציין הוספה: קרה גם וגם.

☆ ביום רביעי לא רק הלכתי לסרט, אלא גם נפגשתי עם חברים.

מה עשיתי ביום רביעי? _____

הצירוף "לא רק... אלא גם..." מציין הוספה.

☆ הנה משפט מתוך הסיפור "ידידות שנפסקה" (עמוד 7).

ביקשה יעל לרדת, אך לא יכלה. היא הפצירה ברינה, שתחזיר את הסולם למקומו, אך זו

סירבה בתוקף ועזבה את המקום. (שורות 15-16)

אם איננו יודעים מה פירוש המילה "הפצירה", אנחנו יכולים להבין אותה בעזרת מילת

הקישור "אך". איך אפשר?

ובכן, אנחנו יודעים מה פירוש המילה "סירבה" - לא הסכימה.
אנחנו יודעים שהמילה "אך" מציינת ניגוד, כלומר משהו שקרה בניגוד למשהו אחר. לכן אפשר להבין שיעל ביקשה שרינה תחזיר את הסולם.

את (מילות הקישור) המופיעות בטקסט, (נקיף)

משימות

1 קראו את שני הקטעים שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

קטע 1

חברות היא עניין מורכב. יש ילדים היודעים שחבר טוב שלהם עושה מעשים לא-ישרים, כמו: גנבה, אלימות ושקרים. הם לא יעירו לו. הם לא יספרו לאף אחד את האמת. הם חושבים שזו ה'לשנה'. אם יספרו למבוגר, הוא יכול לעזור לחברם. מה נכון לעשות, ומה נחשבת חברות?

קטע 2

חברות היא עניין מורכב. יש ילדים היודעים שחבר טוב שלהם עשה מעשים לא-ישרים, כמו: גנבה, אלימות או שקרים, אבל הם לא יעירו לו ולא יספרו על כך כדי שלא ייחשבו למלשינים. לעומת זאת יש ילדים החושבים שאם הם יעירו לחבר כזה, זה יעזור לו. משום שיש סיכוי שהוא יחזור למוטב. מה נכון לעשות, ומה נחשבת חברות?

א. מה ההבדל בין שני הקטעים?

_____

ב. איזה קטע תקין יותר, לדעתכם?

_____ מדוע?

ג. כתבו מה מציינת כל אחת מהמילים המודגשות.

_____ אבל:

_____ כדי ש:

_____ לעומת זאת:

_____ משום ש:

טבלת מילות קישור

לפניכם טבלה של מילות קישור על-פי המשמעויות השונות.

זמן	סיבה	תוצאה	תכלית (מטרה)	ניגוד	הוספה
כאשר	בגלל	לכן	כדי	אבל	כמו-כן
כש	בזכות	לפיכך	למען	אולם	נוסף על כך
אחר-כך	עקב	משום כך	לשם	אך	יתר על כן
בזמן ש	מפני ש	כתוצאה מכך	בשביל	לא... אלא...	וגם
ראשית	כיוון ש		לשם כך	בניגוד ל	לא רק... אלא גם...
שנית	משום ש			לעומת	
לבסוף	היות ש			בהשוואה ל	
לאחרונה	מאחר ש			ואילו	
לפני	הואיל ו				

האם אתם מכירים את כל המילים?

הדגישו במדגש את מילות הקישור שאינכם מכירים.

2 השלימו כל תחילה של משפט בהמשך המתאים. סמנו את התשובה הנכונה.

א. המוסיקה במסיבה שלי לא הייתה חזקה...

- (1) אלא שקטה. (2) אלא רועשת. (3) וכן רועשת.

ב. המשפחה שלי נהנתה במסיבה שלי...

- (1) אבל החברים שלי נהנו.
 (2) כמו-כן החברים שלי נהנו.
 (3) לכן החברים שלי נהנו.

ג. במסיבה שלי הייתה עוגה טעימה מאוד...

- (1) אבל המוסיקה הייתה נפלאה.
 (2) לכן המוסיקה הייתה נפלאה.
 (3) נוסף על כך, המוסיקה הייתה נפלאה.

3 כתבו חמישה משפטים, ושבצו בהם מילות קישור (בכל משפט מילת קישור שונה).

א. _____
_____
_____

ב. _____
_____
_____

ג. _____
_____
_____

ד. _____
_____
_____

ה. _____
_____
_____

4 כתבו מה מציינת כל אחת ממילות הקישור שלפניכם (על-פי הטבלה שבעמוד 17).

לאחר מכן	_____	לכן	_____	בתחילה	_____
כתוצאה מכך	_____	משום כך	_____	כי	_____
מאחר ש	_____	כמו-כן	_____	אולם	_____
הואיל ו	_____	אך	_____	אף-על-פי ש	_____

5 השלימו את המשפטים.

א. התלמידים לא שמעו את צלצול הפעמון, לכן _____
_____

ב. ישנו היום בצהריים, אבל _____
_____

ג. אני אוהבת לטייל, כאשר _____
_____

ד. קובי שונא לאכול שוקולד, בניגוד ל _____

ה. רעות הכינה אתמול עוגת שוקולד, נוסף על כך _____

6 הקיפו את מילות הקישור בקטע שלפניכם, וכתבו אותן בטבלה במקום הנכון.

ביום ראשון בבוקר השמש זרחה, אבל היה קריר. גיא לבש את החולצה הארוכה כי חש שבמהלך היום יהיה קר יותר. בדרך לבית הספר הוא פגש את המורה שלו לפסנתר ושאל אותה לשלומה. היא ענתה שהיא מרגישה קצת לא טוב, ולכן היא בדרכה לרופא. המורה הסבירה, שעקב מחלתה היא נאלצת לבטל את השיעור היום אחר הצהריים. גיא, שהיה בדרכו לבית הספר, שמע לפתע את הצלצול, והחל לרוץ כדי לא לאחר לשיעור של חדווה. כשהגיע, ראה שאין ילדים בכיתה, ונוסף על כך, על הלוח היה כתוב: "היום יום יפה. בשל כך יצאנו לטייל - המורה חדווה."

סיבה	תוצאה	תכלית	הוספה	ניגוד	זמן
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

7 השלימו כל משפט במילת קישור מתאימה.

- היו הרבה מאוד גשמים, _____, נוצרו בכביש הרבה בורות.
- _____ היו הרבה מאוד גשמים, נוצרו בכביש הרבה בורות.
- כולם הרגישו התרגשות ולחץ, _____, אסתר ישבה בשלווה.
- בן דודי מצרפת הגיע לישראל _____ לחגוג את בר-המצווה שלו.
- בן-דודי מצרפת חגג את בר-המצווה שלו, הוא הגיע לישראל.
- התנדבתי לעמותה "תנו לחיות לחיות" _____ לעזור לבעלי חיים.

משימות

קראו את הטקסט שלפניכם, ופעלו על-פי ההוראות שכאן.

1 סמנו קו מתחת לכל מילה לא-מוכרת. (חלק מהמילים מסומנות).

2 סמנו שני קווים מתחת לכל מאזכר. (חלק מהמאזכרים מסומנים).

3 הקיפו את (מילות הקישור).

4 חשבו למי מתכוון כל מאזכר, מה הפירוש של כל מילה, ומה מציינת כל מילת קישור.

5 ענו על השאלות שאחרי הטקסט.

הצוללת

1 מסובך מאוד לבנות צוללת. מאחר שהצוללת שטה מתחת למים, חייבים לבנות אותה כך שהיא תהיה אטומה לגמרי, ולהבטיח שלא תהיה שום חדירת מים. אם יש חדירה של מים, היא טובעת, ואז עלולים כל הנוסעים בה לטבוע.

5 בעיה נוספת, שצריך לשים עליה את הדעת כשבונים צוללת, היא בעיית החמצן - האוויר לנשימה לנוסעי הצוללת. כאשר יוצאת הצוללת למסע, ממלאים בתוכה בלוני חמצן שיספיקו לכל הזמן שהצוללת מתוכננת להישאר מתחת למים.

10 הצוללת איננה כלי שיט נוח. צפוף בה מאוד, אין רואים דרכה נופים מיוחדים, והמסע בצוללת יכול להיות משעמם מאוד. לכן הצוללת איננה כלי שיט המיועד למסע תענוגות ונופש. הצוללת משמשת בעיקר את הצבא, והיא משמשת לו כלי מלחמה. חיילים ששטים בצוללת, עסוקים כל הזמן באחזקה ובהבטחה שהיא תתפקד היטב. יש חיילים שהתפקיד שלהם הוא לשמור על מערכות ההפעלה של הצוללת, אחרים דואגים לחמצן, יש המְנווטים ומובילים אותה במרחבי מעמקי הים, יש הדואגים להכין אוכל לחיילים, ויש, כמובן, גם מפקדים.

15 בזמן מלחמה, הצוללת היא כלי נשק חשוב ביותר. המיוחד בצוללת הוא שהיא יכולה לתקוף מטרות, בלי שיראו אותה או יבחינו בה. עם זאת היום, בעידן המודרני, פיתחו שיטות לאיתור צוללות מתחת לפני המים. לפיכך היתרון המיוחד שהיה לצוללת, שהיא יכולה לתקוף בלי שיבחינו בה, כבר לא כל-כך נכון. אבל עדיין יש שיטות המאפשרות לצוללות להסתתר.

1 כתבו את הפירושים של כל אחת מהמילים שלפניכם.

"אטומה" (שורה 2): _____ "איתור" (שורה 16): _____

2 כתבו למי מתכוון כל אחד מהמאזכרים שלפניכם.

"לו" (שורה 9): _____ "אחרים" (שורה 12): _____

3 כתבו מה מציינת כל אחת ממילות הקישור שלפניכם.

"מאחר ש" (שורה 1): _____ "לכן" (שורה 8): _____

"עם זאת" (שורה 15): _____ "לפיכך" (שורה 16): _____

שימו ♥ למילת הקישור "עם זאת". במשפט שלפניה כתוב שהצוללת יכולה לתקוף מטרות בלי שיראו אותה. במשפט הנוכחי כתוב שפיתחו שיטות לאיתור צוללות, כלומר שיטות לראות צוללת. לכן אפשר להבין שהמילה "עם זאת" מציינת ניגוד לא-מוחלט, ניגוד חלקי, הסתייגות.

שחרור סימני פיסוק

תחילה ניזכר בסימנים ובתפקידים שאנחנו מכירים.

נקודה .	סימן שאלה ?	סימן קריאה !	מרכאות " "	נקודתיים :
אמירה של משהו "רגיל"	1. שאלה 2. תמיהה	1. קריאה, צעקה 2. החלטיות	1. דו-שיח 2. כינוי, שם	1. דיבור ישיר 2. פירוט

כעת נלמד תפקידים נוספים של כמה מסימני הפיסוק.

מרכאות

- אנו יודעים, שכאשר מתנהל דו-שיח, מסמנים במרכאות כל משפט שדמות אומרת.
- כמו-כן אנו יודעים שכאשר מופיע שם של משהו, כמו בית ספר, ספר וכדומה, מסמנים אותו במרכאות. גם כאשר אנחנו נותנים כינוי למישהו או למשהו, נסמן את הכינוי במרכאות.

☆ כולם קראו לה "מצחיקונת", כי בכל פעם שפגשו אותה, הייתה לה בדיחה שכולם התפוצצו מצחוק.